

עין משפט
נר מצוה

ג:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסירת הש"ס

א) וקדושין מבני: ב) ב"ב
לה: ג) ולקמן לה: ד)
ד) ולקמן לה: ה) ולקמן לה: ו)
ז) ולקמן לה: ח) ולקמן לה: ט)
י) ולקמן לה: יא) ולקמן לה: יב)

גלוין הש"ס

הב"ב ד"ה י"א לו וכו'
ה"ר יצחק ב"ר ש"ך
ס"ו לקמן דף ט"ז ע"ב
ד"ה י"א ולקמן

מוסף רש"י

פחות משתה נקבה
מקח. למחר ולא יחזיר לו
המאה נטלי דמחלה הוא
הרבה ב"ב ע"ב. לא
שני. דכדי שיראה וכו' לא
אלא לקח (לשון חז"ל).

רבינו חננאל (הפ"ק)

ומודיעין ליה אי את
בית אונאה או לא ואי
אדו"עם ויבנה הוי פול
ואי לא אילי אדמי אדמי
דאפסיד אנפשיה סביר
מקח בידו הוא אמאי
לא אחזי יתיר לסיפק
אין לו לחזור. אבל כבוד
לדו"עם לקח בידה אלא
דיע ליה דשערי אלא
לכ טעמייהו ליה וכוונתו
סביר דהוה יתיר ליה אי
שערי אי לא לסיפק לעולם
חזיר וכן הלכת דהא רב
נחמן (אמר) אישכחיה וכוונתו
דמי ב"ב הכא שפיר
מקח ונחמתי ב"ב וכוונתו
עלוי נאמי ב"ב נחמן כל
הוכח נחמתי מוכח ריש
לחזור לעולם לו נאמן
ד"ל חס אונאה ליה
בשול מקח לזכות לעולם
חזיר או בכדי שיראה
לתגר וכו' ואי רבא
הלכתא יתר פחותה בטל
מקח שום קאמר וליה
לן לשינוי ב"ב מקדמי
בין משלטי ב"ב מילתא
דאית ליה ביטול בקח
לתיקח בב"ב ש"ה אית
או לקרובו והמכיר לעולם
חזיר בין במקדמי בין
במשלטי ונחמתי שפיקא
קאמר וכו' ואי קאמר
הלקח וקח יכול לחזור
בקדמי לטלל את המקח
בזמן דאית ביה ביטול

א) ע"ב ריש' וכו' למטה
ד"ה אונאה מקדמי ומכירה
ע"ב א"כ ל"ב כמות ע"ב
ל"ב דמי.

ב) לקמן דף ט"ז ע"ב
ג) ולי י"ב ע"ב חז"ל ד"ל
ד) חז"ל ד"ה הלכתא וכו' ד"ל
ה) ל"ב ע"ב.

בטול מקח לעולם חזר אמאי חזרו הלך לרבי טרפון לאחר כל
היום היו מחילה עד שלש ולרבנן לעולם חזר ומשי בטול מקח
לא שכיח יותר יש ריח בשמות משמות ושמות דהויא מחילה לרבנן
לאחר כדי שיראה ולרבי טרפון כל היום מריח דיתר על שמו דלא
שכיח ואין נפקותא בין חזרה דכל
היום ולעולם וקפס קלמ לפירוש זה
לישנא דקאמר גמרא דקמשי ליה
אונאה כל היום וכו' לא דלר"ך לפרש
אונאה מה שקנה ומחזיר אונאה
ולעיל דקאמר כיון דלמר להו דהויא
אונאה שמו קרי אונאה הא דידו
על העלוניה ולפי' רש"י אחי שפיר
דק' אונאה נמי הי דידו על העלוניה:
וא"ר יתר ע"ל שותות שניה חזרה.
וא"ת דנפרק הספיקה (ב"ב)

רבינו חננאל

ניחא להו. ואיסיקא שמו
בשמות עצמה ולרבנן
אונאה היה ותר' טרפון
מחילה דכל פחות לו
משלטי לר' טרפון הויא
מחילה. איכתיב ליה
ביטול מקח לרבנן וזה
וכר. אמר רבא הלכתא
פחות משמות נקבה מקח
פי' לאלתר. יתר פחות
בטל מקח שותה קנה
ומחזיר אונאה וזה
ככדי שיראה לתגר או
לקרובו הבקי בו. תניא
כותיה דרבא פחות משמות
נקבה המקח יתר על שותה
בטל המקח שותה קנה
ומחזיר אונאה דברי ר'
נתן לו יהודה הנשיא אמר
יד המוכר על העלוניה
רצה אמר לו תן לי
דמי אמי מה שאנינותי.
ל' וקאמר רבא למתני'
דקמי מי שהוטל עליו יורו
על העלוניה רצה אמר לו
תן לי פועתי או תן לי
מה שאנינותי כ"י יהודה
הנשיא. וקם רבא אשי
ביה. ור"י סדקתא
במתני' מי שהוטל עליו
שחמא ש"מ כל מי שהוטל
עליו לא שניא לקח ולא
שניא מוכר דמי שיה
וכה"ל ר' יהודה הנשיא
היא ופירש במתני' לוקח
ורשייה למוכר. ומאי
דשיירי כמתני' פירש לה
בברייתא: והא דאוקימנא
זה היה בכדי שיראה לתגר
או לקרובו הוי מילי לוקח
לכוד אבל מוכר לטעם
חזיר דקיימא לן כרב
נחמן דתני עד מתי מוכר
לחזור וכו' אמר רב נחמן
א"כ שני אלא לוקח אבל
טוב לעולם חזר מאי
טעמא ולוקח מקחו בידו
אזיל וניחוי ליה הגומים

ולרבי טרפון נמי לאלתר הויא מחילה אמאי
חזרו בדר' טרפון ניהא להו מפי דמאי דרבנן
קא משוו להו אונאה לר' טרפון הויא מחילה
מי סברת פחות משלשי לרבי טרפון כפחות
משותות לרבנן דמי לא משותות ועד שליש
לרבי טרפון בשותות עצמה לרבנן דמי אי הכי
במאי שמוח מעיקרא תפשוט דבטול מקח
לרבנן לעולם חזר דכיון דאמר להו רבי
טרפון הויא אונאה שמוח כי אמר להו כל
היום חזרו דאי סלקא דעתך דבטול מקח
לרבנן בכדי שיראה לתגר או לקרובו במאי
שמוח שמוח בשותות עצמה דלרבי טרפון
מחילה ולרבנן אונאה איכתיב להו בטול
מקח לרבנן לעולם חזר או דלמא בכדי
שיראה לתגר או לקרובו ואם המצא לומר
בכדי שיראה לתגר או לקרובו מה איכא בין
שותות ליתר על שותות איכא דאילו שותות מי
שנחמנה חזר ואילו יתר על שותות שניהם
חזרוין מאי ת"ש חזרו לדברי חכמים אי אמרת
בשלמא בטול מקח לרבנן בכדי שיראה
לתגר או לקרובו ולר' טרפון כל היום משום
הכי חזרו אלא אי אמרת בטול מקח לרבנן
לעולם חזר אמאי חזרו בדרבי טרפון ניהא
להו מפי דקא משוו להו אונאה כל היום ותו
לא בטול מקח לא שכיח אמר רבא הלכתא
פחות משותות נקבה מקח יותר על שותות
בטול מקח שותות קנה ומחזיר אונאה יהיה
וזה בכדי שיראה לתגר או לקרובו תניא
כותיה דרבא אונאה פחות משותות נקבה
מקח יתר על שותות בטול מקח שותות
קנה ומחזיר אונאה דברי ר' טרפון נתן רבי
יהודה הנשיא אומר יד מוכר על העלוניה
רוצה אומר לו תן לי מקדמי או תן לי מה
שאנינותי וזה וזה בכדי שיראה לתגר או
לקרובו: עד מתי מותר להחזיר בו: אמר
רב נחמן ד"לא שנו אלא לוקח אבל מוכר
לעולם חזר נימא מסייע ליה חזרו לדברי
חכמים אי אמרת בשלמא מוכר לעולם חזר
משום

לר"ת על חולק רבא על פסח מנתינן (לקמן ג.) דקמני מי שהוטל
עליו ידו על העלוניה ועוד דהלכה כרבי מחזירו ועוד דרבא גופיה
מוקי מנתי' כר' יהודה הנשיא ולא כר' נתן א"כ משמע דסבר ליה
כוותיה ועוד מה שיה למימר תניא כוותיה דכבר שיש מחלוקת
תנאים כמות בצוהם שריחא ומפי' ר"ת דרבא דלמר שותה קנה
היינו א"כ רבא כר' יהודה ולא חש לפרש בהדיא רבא משום דקאי
אמתני' ותניא כוותיה מיימי משום דקמני בברייתא זה וזה בכדי
שיראה דרבנא אבל מרבי יהודה הנשיא לא מיימי דלמר רבא אמר לו
כו' לדרכיה ה"ל לאחזי מנתינן (לקמן דף ג.) פריך
שפיר אי ר' נתן מנתינן קמני רבא ברייתא לא קמני רבא משום
ד' נתן לא קאי אמתנינן וה"ל לפרושי' אבל רבא דקאי אמתני' לא
חש לפרש ואע"ג דרבא נקיט לישנא דמילתא דרבי נתן אין פי'
קנה דרבא קנה דרבי נתן:

א) אמרת בשלמא מוכר לעולם חזר משום הכי חזרו. אמר"פ ג"ס
תגרי לוד היו לוקחים ולא היה להם לחזור מ"מ חזרו משום
דתגרי לוד היו מוכרים תמיד כמעט מעט והיו לוקחים בנת אחת:
והתנן

וס וכו'. אונאה ובטול מקח: לא שנו. בכדי שיראה: אלא לוקח. שמקחו בידו ויכול להחזיר: מוכר. שאין בידו מה להחזיר וליתמך
אילו מכיר באונאהו עד שיראה טלית אחרת כדמותה ממכרת בדמים יקרים הלכך לעולם חזר א"כ לא נתיקרו טליתות ביניהם:
משום

היא דהוי דלרבנן לעולם ולר' טרפון היו סבורין בכדי שיראה כיון
אונאה דרבנן כי הדך אמר להו כל היום אכתי שמחה איכא דלרבנן
לעולם ולר' טרפון כל היום וכו' לא. ואי משום שמוח עצמה דלרבנן
בכדי שיראה ולרבי טרפון כל היום הרבה הוא שנה שמשיב רבי טרפון
ביתר על שותות מפנס שפונס בשמות עצמה שהרי יכולין ליהרר
בשותות עצמה ויפתחו לו מעט ותהא מחילה נחללו משמחין בשל
רבי טרפון כל אונאה שיתר על שותות: בטול מקח לא שכיח.
ואין שנה זה חשוב להם כמידי דלא שכיח וכו' מיקרי והיו נמי
היי נתן לו שותה כל היום לחזור ורוב הגמלים נמלכים בו ביום
הלכך פנס דשותות עצמה עדיף להו: הלכתא פחות משמות נקבה
מקח. לאלתר: יתר על שפוס בטל מקח. ושניהם חזרוין: שפוס
קנה. ואין אחד מהן יכול לחזור: ומחזיר אונאה. וליה ליה לרבא ידו
על העלוניה דמתני' דס"ל כ"י נתן דברייתא דקיימא לן ר' נתן דיינא
הוא ונחמתי לעומקא דיינא דפרק הביית והעלמיה (לקמן דף ק.) וכו"ק
(ג.) וס וכו'. אונאה ובטול מקח: יד מוכר על העלוניה. אם נחמנה
מוכר והוא הדין אם נחמנה לוקח ד לוקח על העלוניה והכי
מוקמינן לה לקמן (דף ג.) מאי דשייר במנתינן תני בברייתא:
חזרו לדברי חכמים יקרים הלכך לעולם חזר א"כ לא נתיקרו טליתות ביניהם:
משום